

DIA INTERNACIONAL PER A L'ELIMINACIÓ DE LA VIOLÈNCIA ENVERS LES DONES

Sessió on line des de Girona

DIA I HORA: 26 de novembre de 2020, a les 19.30 h.

ESPAI: Via Zoom

PONENTS: **Aida Pairó**, educadora social al Centre d'Acollida d'Infants a Girona. Màster en Mediació Familiar Sistèmica, actualment estudia Psicologia. **Eva Fornós**, experta en intel·ligència emocional, formadora d'educadores en el lleure en temes de gènere i prevenció d'abusos sexuals. Col·laboradora en diversos articles i publicacions. **Gemma Linares**, educadora social amb una llarga experiència en el treball amb dones víctimes de violència. És professora col·laboradora del Grau d'Educació Social de la UOC. Membre del Col·lectiu de Dones i Equitat del CEESC. **Madalena Herlinda Coj**, mestra d'educació física, facilitadora per a l'apoderament de les dones en el projecte de cooperació internacional EFCI – Dones de Nahualá a la seva localitat a Guatemala. Va estar tres mesos a Girona com a becada pel projecte "Nahual 2020".

RELATORIA: **Pep Plana**, educador social, president de la Junta delegada del CEESC a Girona, **Assumpció Costals**, educadora social, secretària de la Junta delegada del CEESC a Girona, i **Rubén Fornós**, educador social, vocal de la Junta delegada del CEESC a Girona.

PRESENTACIÓ (per Pep Plana)

L'ONU, a la Declaració sobre l'eliminació de la violència contra la dona emesa per l'Assemblea General de l'ONU el 1993, defineix la violència contra la dona com:

"Tot acte de violència que tingui o pugui tenir com a resultat un dany o sofriment físic, sexual o psicològic per a la dona, així com les amenaces d'aquests actes, la coacció o la privació arbitrària de la llibertat, tant si es produeix en la vida pública com en la vida privada."

El dia 25 de novembre es va establir com el Dia internacional per a l'eliminació de la violència envers les dones en record de les germanes Mirabal, assassinades ara fa exactament 60 anys a República Dominicana.

Des del CEESC Girona volfem parlar-ne en la nostra Àgora i per això ens vam connectar virtualment, l'endemà, per a fer una xerrada sobre la violència explícita contra les dones però també d'aquella velada que impregna la societat.

La violència no és només el maltractament físic, l'assassinat, la prostitució o la mutilació genital femenina, també ho és la propaganda masclista, el "sostre de vidre" i d'altres manifestacions molt més camuflades de les quals vam parlar.

Dues preguntes, quatre dones.

Què és la violència contra les dones?

Que hi podem fer com a educadores?

IDEES CLAU:

violència contra les dones, llenguatge de gènere, micromasclismes, masclisme

CONTEXTUALITZEM (per Assumpció Costals)

Obrim el zoom i ens saludem, atemporalment fora de les circumstàncies que ens envolten. No portem mascareta ni guardem distància, dintre d'aquesta bombolla de pantalles, separades per quilòmetres, ens reconeixem interessades en el tema que ens ocupa avui que és parlar de la violència contra les dones i com aprendre a reconèixer els micromasclismes en el dia a dia.

Els micromasclismes són conductes que estan tan normalitzades que no les identifiquem com a masclistes, perjudicials o nocives, fins que prenem consciència de les desigualtats que generen.

Els comportaments i conductes micromasclistes els tenim tan interioritzats que costa molt adonar-se'n quan els reproduïm. Tot i així, un cop t'has introduït en el feminisme, vas prenent consciència d'aquestes situacions i intentes canviar l'actitud davant del fet, aprens a valorar-te com a persona, tal i com ets, a anar a la teva pròpia velocitat i a posar en evidència les violències invisibles que pul·lulen tan ben instaurades en la societat patriarcal i que no convé, per a molts, que canviïn perquè, de retruc, es capgiraria el món.

A molta gent els està molt bé que les coses continuïn així perquè d'aquesta manera les dones no podem partir del mateix punt que els homes, contínuament hem de reivindicar els nostres drets per mirar d'igualar-nos i perquè es tingui en compte la nostra manera de ser i fer en tots els àmbits. Entrem en un bucle on la sensació és que sempre estem en el mateix punt, que no avancem o que, si ho fem, el desgast és tan profund que de vegades amb prou feines queden forces per a la regeneració.

Ens retratem, i som micromasclistes, quan jutgem una dona només pel seu físic i deixem de banda les seves capacitats i intel·ligència; quan cosifiquem, convertint la dona en un objecte; també, quan fem ús del masculí com a genèric, quan, per exemple, no utilitzem el femení de les professions; en els casos que comentem "ell ajuda a casa", etc. i es dona per fet que la dona ho ha de fer sí o sí; quan comentem que les faldilles són per a les nenes o quan es destaquen la postura i atributs sexuals de dones i nenes, etc. doncs, sí, som micromasclistes totes quan entrem en aquest joc social tan interioritzat i no en prenem consciència (o no volem o no ens interessa veure-ho) i continuem perpetuant-t'ho.

Som éssers vius, éssers humans. Ja a partir del naixement se'ns posen etiquetes diferenciadores i, en passar el temps, som nosaltres qui acabem fent ús d'etiquetes en tots els àmbits, a les nenes amb etiquetes femenines, demostratives i "de vulnerables i fràgils"; els nens, amb etiquetes masculines, reservats i "de forts i rudes". Es juga amb la fragilitat i la fortalesa, entre tots anem construint la societat, amb discriminacions positives o negatives... per què s'espera que desenvolupem un paper masculí o femení? El perquè el podem trobar en aquest masclisme que parteix de la base que la dona és inferior a l'home, i això ve de molt, molt lluny, i ha interessat que fos així, perquè és, en certa manera, un sistema d'esclavitud encobert on la nena, la dona, està sotmesa, en l'àmbit domèstic, sexualment, a la feina, la política, etc. i som masclistes quan continuem perpetuant-t'ho.

Algunes societats en el passat s'han destacat, però, per tenir altre tipus d'organització, on les dones són les portadores de saviesa i al capdavant de cada família hi ha una matriarca respectada. Són models d'organització i de convivència diferents. En l'actualitat, parlem de societats matriarcals quan nomenem els Mosuo (prop de la frontera del Tibet), Minangkabau (Sumatra, Indonèsia), Akan (Ghana), Bribri (Costa Rica), Garo (India), Nagovisi (Nova Guinea). Simplement és un apunt: existeixen altres maneres de funcionar i d'organitzar-se! No hi ha un sol model ni una sola manera de fer, sinó múltiples vies per organitzar-se, d'evolucionar i aprendre dels errors fent ús de la pedagogia de l'error, que d'això en sap molt la història de tots els temps; així que evolucionar comporta superar la frustració, suposa resiliència, capacitat de superació davant l'adversitat, d'adaptació al medi i de focalitzar la nostra atenció en créixer com a persones.

En tota societat que estigui viciada de micromasclismes, la consciència i l'educació són fonamentals per fer un viratge cap a actituds sanes i renovadores, senzilles, de tu a tu i sense tanta parafernàlia i teoria. El llenguatge és fonamental: el discurs mai és neutre, siguem conscients, doncs, de l'ús que fem del llenguatge. És fonamental visibilitzar la violència de gènere, el maltractament, l'abús; hem de parlar de la desigualtat... Si en parlem, fem evident la seva existència i, en evidenciar-les, cerquem respostes per millorar. Si busquem aquestes múltiples solucions possibles, regenerem la societat i ens dignifiquem totes les persones. Aprenem a tenir capacitat de reacció davant d'un problema puntual, empatia, a no fer veure que no ho veus si passa al teu davant. Evidentment, totes som singulars i el que compta és, per sobre de tot, la persona, ésser persona amb igualtat de drets.

Podem dir que cada cop som més dones que ens sumem a dir prou, a dir NO, a dir que som conscients, que volem una societat igualitària que ens permeti viure en i amb llibertat donant la millor versió de nosaltres mateixes.

LES QUATRE PONENTS

Les quatre ponents fan les seves aportacions, permetent-nos entrar en la reflexió i el diàleg. Totes les persones participants som conscients que el masclisme és una ideologia que justifica la violència per controlar les dones. L'Aida Pairó ens parla de l'educació com a vehicle per trencar el rol de gènere. L'Herlinda diu que tant homes com dones patim el masclisme, allà a Guatemala potser podem dir que es pateix més encara; parla de la dona acollidora i de la dona lluitadora. L'Eva Fornós ens explica un conte ple de micromasclismes quotidians, il·lustratiu i impactant, ens endinsa de ple en la realitat micromasclista diària. La Gemma Linares diu que hem avançat molt amb el llenguatge, estem fent un gran esforç, quan disposem d'eines ens obrim i podem avançar. Comencen a sortir exemples de micromasclisme: des de l'afirmació de la dona que diu "ell m'ajuda a casa", el color blau és per als nens i el rosa per a les nenes, etc. La dona tractada com un ésser inferior, des del poder de l'abusador, del maltractador, és un comportament absolutament abusiu que culpabilitza, inutilitza, bloqueja la dona... Aquest comportament tan tòxic s'accepta com una normalitat i es mantenen unes relacions en bucle insanes i la dona no sap com en sortir-se'n. El síndrome de la dona maltractada existeix però moltes vegades no n'és conscient, ha normalitzat la situació, aquí cal un treball en profunditat i saber que compta amb tot el nostre suport.

Sí, es pot canviar, però, hem de interioritzar aquestes situacions de micromasclisme, hem de partir de la voluntat de canvi i renunciar als privilegis i trencar les etiquetes, amb coratge i valentia, denunciant si cal, perquè totes tenim dret a una vida digna i a viure tranquil·les, en continu creixement, de manera que

puguem fer aflorar virtuts com ara justícia, responsabilitat, compromís, tolerància, amabilitat, paciència, força, gratitud... la sororitat és pura vibració i ressonància i s'escampa arreu!

COVID 19

N'hem de parlar, perquè en aquests moments, el fet que hi hagi restriccions sanitàries arreu del món fa que les dones es quedin a casa amb el seu agressor, més en perill que mai. Moltes vegades no volen denunciar.

A Catalunya cada 8 hores es produeix una denúncia per abusos sexuals i cada 12 hores, una denúncia per agressions sexuals. La majoria dels casos no es denuncien.

83 dones assassinades a l'estat espanyol.

14 dones assassinades a Catalunya.

El 2020, l'any del confinament.

REFLEXIONS DE LES PARTICIPANTS:

“La violència contra les dones no és només la punta de l'iceberg que surt a les notícies, sinó que també són aquelles situacions que vivim dia a dia les dones a la nostra vida quotidiana. Aquestes situacions solen estar normalitzades i tot i la informació que tenim avui dia, se segueixen perpetuant les violències. Com a educadora social en l'àmbit de la infància i l'adolescència, penso que un canvi de futur s'ha de promoure des de les petites accions educatives diàries. Aquestes accions han de fomentar l'eliminació dels rols de gènere i permetre als infants experimentar amb les joguines lliurement, trencant amb l'ús sexista d'aquestes.” **Aida Pairó**

“La violencia contra las mujeres se vive de diferentes maneras y está presente en la mayoría de las sociedades y en cada una de nosotras solo que hay algunas acciones que no se reconocen como violencia. Es importante apoyar y ayudar a las mujeres a entender que para reducir eso necesitamos darnos valor a nosotras mismas, aprender a querernos y saber decir no cuando sea necesario, también es necesario educar a las personas desde la niñez para entender mejor que cada acción que haga menospreciar a una mujer es parte de la violencia.” **Madalena Herlinda Coj.**

“La meva intervenció va voler ser similar com pot començar una sessió d'educació sexual per a joves o de coeducació en un curs de monitores i monitors d'educadores en el lleure que soc afortunada d'impartir. Explicar una història. En aquesta ocasió ho vaig voler fer a través d'un dia d'una dona, enfocada en aquest cas en un poble petit de l'Empordà, i presentada en primera persona. Probablement d'una dona d'entre 40 anys i 45 anys que treballa a mitja jornada amb dos fills, un de gran que ja va a l'institut i una de petita, que va a primària, conviu amb la parella que ocupa un gran càrrec i se sent afortunada de compartir la vida al costat dels qui s'estima.

En aquesta història, que podria creure no conviure entre el masclisme, es mostra contradictòria el que ella es pensa a través del que veu, escolta i sent al seu interior.

Un conte del micromasclisme per a aquelles dones i homes que diuen que el masclisme ja és història.

Se'm va preguntar què quina era la meua visió, què n'opinaven els joves monitors i monitores del masclisme, vaig respondre: totes les sessions comencen igual. Amb una visió general que tot ha canviat i acaben igual: veien que tot continua com sempre... El patriarcat ocupa un espai molt gran dins la nostra humanitat i es camufla entre nous pensaments i accions mentre tu et penses que tot està canviant has de descobrir en tu mateixa el que veritablement està passant.” **Eva Fornós**

“La vida de les dones estan travessades per molts tipus de violència (la de gènere, també per origen cultural, discapacitat, etc. Per això cal un abordatge interseccional a l'hora de plantejar l'acompanyament.

Més enllà de la violència física, hi ha d'altres tipus de violència més difícils de demostrar davant, per exemple, d'un procés judicial, però afecten igualment la dona i les criatures (violència psicològica, sexual, econòmica, ambiental...).

La violència simbòlica exercida pel patriarcat, juntament amb la violència estructural que sosté el sistema capitalista, causen i legitimen aquesta submissió de la dona a l'home. Són violències que operen de manera invisible i que fan normalitzar la violència contra les dones, tant pel conjunt de la societat, com per a les mateixes dones que han patit aquesta violència. A més, tampoc es volen identificar com a víctimes per l'estigma que suposa (prejudicis que hi ha a nivell social), per la culpabilització que es fa sobre elles (frases com “perquè no marxa, o denúncia...”). O sigui, es posa el focus en la víctima; és ella la responsable de protegir-se davant una possible agressió, ha de prendre precaucions per a no ser agredida, etc. Se'ns qüestiona la manera de vestir, la lliure ocupació de l'espai públic, etc.

La violència patriarcal es manifesta contra les dones pel fet de ser-ho, però també en contra dels homes, als quals imposa un rols de gènere, restringint les seves llibertats.

Totes aquestes violències estan impregnades en el discurs, en l'estructura social, en el nostre sistema de creences... per aquest motiu és necessari revisar-nos constantment.

Reconèixer aquelles idees, pensaments, actituds que reproduïm de manera automàtica pel nostre procés de socialització dins un context social masclista, patriarcal i diferenciador per raó de sexe i que no tenen en compte la igualtat de drets de dones i homes.

Hem de ser-ne conscients i tenir capacitat per a qüestionar-nos les nostres creences, valors i actituds.

Com a professionals hem de ser: REINVINDICATIVES, POSAR LLUM A LES VIOLÈNCIES INVISIBILITZADES, DENUNCIAR. LA VIOLÈNCIA ÉS COSA DE TOTES I TOTS.” **Gemma Linares**

CONCLUSIONS (per Rubèn Fornós):

Ara que es parla tant de la immersió lingüística, en el meu cas he estat immers des de ben petit en el masclisme, tant dins la meva família, com a la meva escola, com a la societat en general.

Jo tinc aquaris i em delecto observant el peixos. L'assetjament i les agressions sexuals estan a l'ordre del dia, és la seva conducta innata. Les persones podem comportar-nos com animals o aplicar codis de conducta, i a això em vull referir, comportar-se respectuosament -ser feminista- és una opció, i això és possible gràcies a l'educació de gènere.

Respecte de les ponents, vull remarcar de cadascuna d'elles algunes de les seves intervencions:

L'**Aida Pairó** ha dit molt clar, des de la seva òptica de dona jove que sovint se sent incòmoda i a vegades es veu obligada a modificar actuacions, que per trencar tot això cal trencar amb el rol de gènere començant per l'educació.

L'**Herlinda Coj** ens ha explicat que la violència es troba en la societat però també en nosaltres. La violència no és només física, sinó que també és violència el menyspreu. L'ideal per a un home és una dona callada (tot i que jo hi he puntualitzat que tal vegada hauria d'haver-se referit a l'ideal d'un home masclista), i el resultat de tot plegat és el dany emocional entre les dones i els seus fills. Calen dones valentes que prenguin decisions pròpies i que opinin sobre tot, tant dins la família com a la societat,

L'**Eva Fornós** ens ha fet entrar dins del món d'una dona fictícia, però molt propera a les dones d'avui i des de la mirada d'aquesta dona al llarg d'un dia qualsevol ens ha fet notar com en totes les seves interaccions en què participa i en totes aquelles altres que observa, el masclisme es manifesta, de vegades de forma més evident i d'altres, molt subtilment. Ens has parlat bàsicament del micromasclisme i com aquest és la base en què se sustenta tot el masclisme i la font del comportament masclista habitual i d'altres formes de comportament com les agressions de tota mena i de tota intensitat.

La **Gemma Linares**, des de la seva òptica de treball en primera línia, complementada amb la seva tasca universitària, ha ampliat la seva mirada sobre el fenomen masclista i ens ha volgut remarcar que aquest ens afecta a tots a través de violències invisibles que es manifesten en el patriarcat, en els sistemes capitalistes, en les cançons o en el propi sistema judicial on el focus sempre es posa en la víctima en el sentit de què ha fet o què no ha fet per evitar una agressió i no s'hi posa en l'agressor. Un punt de vista patriarcal que diu com han d'actuar les dones. I ens ha posat un munt d'exemples des de quan se cedeix el seient, fins a una reunió de la directiva d'una empresa fins a explicar com en una relació sexual diem que la dona l'ha de consentir, com quan en realitat l'ha de consensuar, fet que, conceptualment, és molt diferent. Les dones han d'ocupar el mateix espai que els homes i han de poder actuar amb tota llibertat per exemple per accedir al llocs de treball sense haver d'estar enganxades a la llar i per això cal el compromís de ser reivindicatives.

Per acabar, he de dir que jo soc feminista gràcies a la meva filla, de la mateixa manera que soc ecologista gràcies a la persona que és la meva parella, i aprofitant una oferta d'ulleres 2 x 1, n'he escollit unes de color lila i unes altres de color verd com a agraïment a totes dues. De la simbologia i sobretot del llenguatge se n'ha de tenir cura perquè el micromasclisme comença pels petits detalls que per quotidians ens continuen submergint en el masclisme.

PER SABER-NE MÉS...

- [Col·lectiu de Dones i Equitat del CEESC.](#)

COL·LEGI D'EDUCADORES I EDUCADORS SOCIALS DE CATALUNYA

Novembre 2020

Barcelona
Aragó, 141-143, 4a
08015 Barcelona
934 521 008
ceesc@ceesc.cat

Girona
Ibèria, 4
17005 Girona
972 249 276
girona@ceesc.cat

Lleida
Rambla Ferran, 32
25007 Lleida
973 289 434
lleida@ceesc.cat

Camp de Tarragona
Pau Claris, 2
43005 Tarragona
977 104 081
tarragona@ceesc.cat

Terres de l'Ebre
Ramon Berenguer IV, 11
43500 Tortosa
935 183 054
terresdelebre@ceesc.cat

www.ceesc.cat

